

10 – 2014

АРСНЕ

П А Ч А К

10 – 2014

АРСНЕ

Радзіма

Рабэрта Баланьё, Сяргей Балахонаў, Ірэна Брэжна,
Томас Бэрнхард, Анатоль Вялікі, Дзмітрый Гурневіч,
Андрусь Макатоўша, Сэмэздын Мэхмэдынавіч,
Амас Оз, Ігар Памяранцаў, Таня Скарынкіна,
Эфраім Севела, Мікалай Халезін,
Фларыян Чарнышэвіч, Аляксандр Юрэвіч

ARCHE

П А Ч А Т А К

Радзіма

**ARCHE 10 (131)
кастрычнік 2014**

Навуковы, навукова-папулярны і літаратурна-мастацкі часопіс «ARCHE Пачатак» выдаецца з верасня 1998 года штомесяц.

РЭДАКЦЫЯ:

Валер Уладзіміравіч Булгакаў — галоўны рэдактар
Аляксандр Пашкевіч — шэф-рэдактар
Алена Карп, Сяргей Сматрычэнка — рэдактары
Віктар Жыбуль — карэктар
Укладанне нумара — Сяргей Сматрычэнка

ARCHE is a Partner of European Cultural Journals Network Eurozine
 (www.eurozine.com)

Адрас для допісаў: ARCHE, а/с 3, 220018, Мінск-18.
Е-mail: analityka@yahoo.com.
Тэл. (029) 550-79-69.

Часопіс можна замовіць у распаўсюднікаў:

Баранавічы — Руслан Равяка, тэл. (029) 767-20-37.
Берасце — Ігар Бараноўскі, тэл. (0162) 25-61-55, (029) 8-000-157.
Віцебск — Барыс Хамайда, тэл. (029) 892-24-01.
Гародня — Эдвард Дмухоўскі, тэл. (029) 133-87-17.
Гомель — Яўген Меркіс, тэл. (044) 749-41-66.
Маладзечна — Аляксей Кштальтны, тэл. (044) 792-36-88, (033) 602-19-74.
Мінск — Сяргей Бахун, тэл. (029) 724-54-56, 624-54-56.

Шукаем распаўсюднікаў з іншых мясцінаў.

Заснавальнік: Таварыства з абмежаванай адказнасцю «Гайсак».

Выдавец: Таварыства з абмежаванай адказнасцю «Гайсак».
 Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання № 484 ад 22 мая 2013 г., выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Разліковы рахунак 3012742148010. Адрэа-ленне № 539 ААТ «Белінвестбанк» у г. Мінску. Код банка 153001739. УНП 191768717.

ISSN 1392-9682

Юрыдычны адрас: вул. Халмагорская, д. 80, п. 10Д, 220137, Мінск.
 Цана дамоўная.
 Рэдакцыя не вяртае і не рэагуюе рукапісаў.
 Рэдакцыя рэдагуе матэрыялы, прынятыя да друку.

Падпісана ў друку 24.12.2014. Выхад у свет 05.01.2015. Фармат 60x90 1/16. Друк афсетны. Гарнітура Школьная. Наклад 500 асобнікаў. Замова

Надрукавана з гатовых дыяпазітываў заказчыка ў друкарні ТАА «Медысонт», вул. Ціміразева, д. 9, 220004, Мінск.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/142 ад 09.01.2014, № 2/34 ад 23.12.2013. ЛП № 02330/20 ад 18.12.2013.

У нумары друкуюцца малюнкi Ганны Крук, фотаздымкі Сяргея Лескеца, Мікалая Халезіна, а таксама фотаздымкі з архіваў Сяргея Балахонава, Ігара Памяранцава, Карласа А. Аглеры, Дзмітрыя Гурневіча, Наталлі Ламекі, НДА «Antikomplex», з інтэрнэт-рэсурсаў radzima.org, wikipedia.org, sudetenland.cz, encyklopedie.brna.cz.

У афармленні першай старонкі вокладкі выкарыстаны фотаздымак Сяргея Лескеца. Дызайн вокладкі — Зміцер Гулянец.

© «ARCHE Пачатак», 2014

АД УКЛАДАЛЬНІКА

СЯРГЕЙ СМАТРЫЧЭНКА. Ад укладальніка.....6

ДЭФІНІЦЫЯ

РАБЭРТА БАЛАНЬЁ: Літаратура і эміграцыя9

МОЙ РОДНЫ КУТ

ТОМАС БЭРНХАРД. Вынішчэнне 13

ІГАР ПАМЯРАНЦАЎ. Czernowitz32

РОЗА АЎСЛЕНДЭР. Нічога не застаецца42

ВАСІЛЬ МАХНО. Куры не лётаюць51

СЭМЭЗДЫН МЭХМЭДЫНАВІЧ. Сараева-блюз63

НАТАЛЛЯ ЛАМЕКА. Ірландыя — Еўропа —
Зямля — Сусвет.....71

АЙЧЫНА МАЯ І ТВАЯ

ДЗМІТРЫЙ ГУРНЕВІЧ. Лакальная гісторыя:
інструкцыя па карыстанні83

АНАТОЛЬ ВЯЛКІ. Беларусь у еўрапейскіх
перасяленчых працэсах сярэдзіны XX стагоддзя.....94

АЛЯКСАНДР ЮРЭВІЧ. Ліда125

ФЛАРЫЯН ЧАРНЫШЭВІЧ. Надбярэзінцы.....129

СЯРГЕЙ БАЛАХОНАЎ. «Ускормлены суць па бозе»153

ТАНЯ СКАРЫНКІНА. Думала, што не засумую	166
ЭФРАІМ СЕВЕЛА. Шафа «Маці і дзіця»	182
АМАС ОЗ. З Вільні ў Ерусалім.	197
СІМОН ДУБНОЎ. Маё жыццё	201

РАЗВІТАННЕ З РАДЗІМАЙ

АНДРУСЬ МАКАТОЎША. Упырхлікі	225
МАЛГАЖАТА ШЭЙНЭРТ. Выспа-ключ	249
ДЖГУМПА ЛАГІРЫ. Гогаль	276
ЛЕАННА ХОЎ. Амерыканка ў Нью-Ёрку	304
МІЛТАН ХАТУМ. Прырода смяецца з культуры.	313
МАКС ШЧУР — КАРЛАС А. АГІЛЕРА. Быць пісьменнікам — гэта быць качэўнікам.	319
НЭДЖЛА КЕЛЕК. Таксім.	326
ІРЭНА БРЭЖНА. Няўдзячная чужына	334

ЧУЖАЯ БАЦЬКАЎШЧЫНА

Н. СКОТ МОМАДЭЙ. Першы амерыканец глядзіць на сваю зямлю	351
МІКАЛАЙ ХАЛЕЗІН. Гэта не мы	360
ДЖЭЙ ГРЫФІТС. Дзікая прырода	368
ЦЭРЫН ВАНМО ДГОМПА. Па памяці	373
ЮРЫЙ БУЙДА. Пруская нявеста.	378
Замак Лохштэт.	383
Ева Ева	388

НАТАЛЛЯ ПРЫСТУПА. Паваеннае выгнанне немцаў: дзе, калі, як	393
РАДЭК ФРЫДРЫХ. Erzherz	409

ДАДОМУ

БАРБАРА ЭДЫТ БРАЙНДЛ. З чужой радзімы ў родную чужыну	415
СНЯЖАНА МУЛЧ. Вяртанне	425
МАРКЕТА ПЛАТАВА. Дзікая гартэнзія.	441
Цыганскі звычай.	445
БІНЬЯВАНГА ВАЙНАЙНА. Пазнаючы дом	450
ФРАНЦШАК ГАЛАС. Я вярнуся туды	471